

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dien et men drott.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is f 5.00; voor de buitenlandsen f 6.00; franko door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau van de COURANT.

DINGSDAG 17 JULIJ.

AMSTERDAM, 16 Julij.

De *Grondwettige Nieuwsbode* is sedert den eersten Julij een dagelijks verschijnende Courant, die dus krachtiger dan vroeger invloed zoekt te oefenen op de publieke meening. Wat zij in 't staatkundige beoogt — wij meenen haar geen onrecht aan te doen, wanneer wij inzonderheid uit hare artikelen over de aanstaande verkiezing opmaken, dat zij het behoud predikt van vóór 1848 en reaktie, voorstaat voor het minst tegen het vigeerende kies-stelsel; hare finantiële en ekonomisch-politische rigting is genoeg gekarakteriseerd, door aan te stippen, dat bij voorkeur aan den heer J. B., uit den *Nederlander*, de behandeling der finantiële vraagstukken schijnt opgedragen; en van welken geest zij in 't godsdienstige, zij als protestantsch dagblad, is, men kan daaromtrent niet in 't onzeker zijn, na van haar vernomen te hebben dat zij — zij alléén — het verdwijnen van de *Morgenster* betreft.

Of het in 't vervolg noodig zal zijn nota te nemen van de politieke en finantiële beschouwingen van het nieuwe dagblad, dat moet nog afgewacht worden; tot dusverre scheen men billijkerwijze ze onopgemerkt te mogen laten en kon opzettelijke behandeling of wederlegging overbodig worden geacht. Die kan echter nuttig zijn ten aanzien van wat zij, nu eenige dagen geleden, als protestantsch orgaan vooruit gezet heeft, en mede ten aanzien van eene insinuatie, welke zij zich tegen de katholieke vertegenwoordigers veroorlooft. Vernemen wij dan uit haren eigen mond wat zij in 't godsdienstige voor wenschelijk houdt en wat zij niet schroomt den katholieke vertegenwoordigers te zeggen, en zal 't ons dan wel, vertrouwen wij, ten goede handelen dat wij daarna een oogenblik tegen haar van ons recht van tegenspraak gebruik maken, om haar onder 't oog te brengen: 1°. dat zij de voorschriften der Grondwet miskennt en 2°. dat zij de onbedachtzaamheid gehad heeft eene valsche beschuldiging uit te spreken.

Ziehier wat zij schrijft:

„Wij herhalen de verklaring, door ons reeds vroeger afgelegd: „dat wij het protestantisme liefhebben, niet alleen omdat het eerbied heeft voor individuele overtuiging, en derhalve voor alle gezindheden den besten waarborg tegen geloofsdwang oplevert, maar ook omdat wij het beschouwen als belangrijken vooruitgang in de geschiedenis der menscheit, die ook op de erkenning en eerbiediging van de regten van den mensch en den staatsburger een gewigtigen invloed heeft uitgeoefend.”

„Gaarne bevorderen wij dus, met eerbiediging van regten en gevoelens van anderen, den bloei van het protestantisme, en innig overtuigd, dat deze rigting is nationaal, de eenige waardoor Nederland beantwoordt aan zijne geschiedenis en ontwikkeling, de ziel van ons onafhankelijk volksbestaan, zullen wij elke poging, om daaraan afbreuk te doen, zooveel onze krachten toelaten, bestrijden; en zal ieder bestuur, dat van dezen geest doordrongen is, in dat opzigt onze sympathie veruerven, indien het namelijk daarbij toont, de vrijheid van geweten en de regten van allen te willen handhaven, doch tevens iedere aantastiging van de zijde der kerkgenootschappen met kracht te willen bestrijden en daaraan paal en perk te stellen....

„Wat wij zelve echter wenschen te doen, wij eischen het ook van de tegenpartij. Het Roomsche-Catholicisme moet, dankt ons, uit zijnen aard en ten einde consequent te zijn, zonder eenigen twijfel tot de conservatieve behouding. En toch zien wij de vertegenwoordigers, welke deze godsdienst belijden, zoo dikwerf met de vrijzinnigen of zoogenaamde constitutionnellen denzelfden weg bewandelen, en eene houding aannemen, als of het de voorstanders der rigting gaarne het roer in handen zag nemen. Is men zoo geheel onbillijk als men aan die houding eene andere beweegreden toeschrijft, dan van overtuiging, dat de grondbeginselen door hunne medestanders voorgestaan de ware zijn?”

Aldus de *Nieuwsbode*.

Welke waarde zij aan het Protestantismus hecht, waar hij het voorbeeld, welken invloed op de erkenning en eerbiediging van de regten van den mensch” zij daaraan

toekent, mag ons vrij onverschillig zijn. Houdt zij het er voor dat de staatkundige resolutie gerustzinnig uit den opstand tegen de kerk is opgeschoten, wat uit hare woorden mag afgeleid worden, dan zijn wij het eens; doch daaraan mogen we ongevoelig blijven, zoowel als aan hare verklaring, dat zij gaarne den bloei van het Protestantismus bevordert. Wat wij haar echter niet gewonnen mogen geven, is, dat de rigting, die aan den bloei van het Protestantismus bevorderlijk is, de nationale rigting zijn zou; is, dat die rigting de ziel zou zijn van ons onafhankelijk volksbestaan; is, dat die rigting de eenige zou zijn, waardoor Nederland beantwoordt aan zijne geschiedenis en ontwikkeling. Wordt het noodig, dan zijn wij zeer bereid betreffende die stellingen in eene uitvoeriger discussie te treden. Thans bepalen wij er ons bij, daartegen aan te merken, dat onze Grondwet, de wet der wetten, het fundament van ons Staatsgebouw, niets bevat, waardoor het beweerden van den *Nieuwsbode* geregtvaardigd zou kunnen worden; dat de nationale rigting is die, welke op loyale wijze aan alle Nederlanders het volle genot van alle regten, door de Grondwet toegekend, waarborgt en schenkt; dat de ziel, de voorwaarde van ons onafhankelijk volksbestaan is: handhaving van het gelijk recht voor allen, zonder onderscheid; en dat, zoo men zich op de historie, ter billijking van onregtmatische eischen, gaat beroepen, men dan wel, van den anderen kant, hooger zou kunnen opklommen en zeggen, dat zoo eenmaal het gereformeerde kerkgenootschap overheerschend was, het dit toch niet altijd geweest is en dat aan tijden, tijden zijn vooraf gegaan. Dit weinig geven wij den *Nieuwsbode* in bedenking, verwachtende dat hij het opperhoofd van deze door ons aangebrachte verklaring te bediscussieeren, wij zullen hem niet zonder tegenspraak laten.

Dat, overigens, de *Nieuwsbode* zijne sympathie toezegt aan ieder bestuur, dat aan eene met de Grondwet strijdende rigting bevorderlijk zal zijn, voorshands stippen wij daarbij alleen aan, dat elk bestuur, dat iets anders beoogt dan de handhaving van het grondwettig gelijk recht voor allen en, in plaats daarvan, den bloei van het Protestantismus zoekt te bevorderen, in strijd handelt met de Grondwet — en gevaarlijk spel speelt.

Ten slotte nu nog een paar aanmerkingen op hetgeen de *Nieuwsbode* in de tweede der aangehaalde alinea's insinneert. Hij doet der waarheid hulde, en wij nemen er akte van, op den voorgrond stellende, dat het Katholicismus uit zijn aard conservatief, dat het niet revolutionair is. Hij dwaalt echter, wanneer hij meent, dat de Katholieken daarom het tegenwoordig ministerie *quand-même* zouden moeten verdedigen, dat zij dáárom *quand-même* ministerieel moeten zijn. Of zou er dan waarlijk niets af te dingen zijn op het konservatisme van dit ministerie? niets revolutionairs dit konservatisme aan kleven? Meent hij dat in gemoede, dan zal hij wel de eenige zijn door wien dit verondersteld wordt. Die toch weet wat onder conservatieve beginselen verstaan wordt, zal niet beweerden dat ze door dit ministerie gekoesterd en, doorgaans, in praktijk gebragt worden. Met dit ministerie niet in elk opzigt te ondersteunen, zullen de conservatieve beginselen dus wel niet door de katholieke vertegenwoordigers verzaakt worden.

Maar, „toch, herneemt de *Nieuwsbode*, zien wij die vertegenwoordigers zoo dikwerf met de vrijzinnigen of zoogenaamde constitutionnellen denzelfden weg bewandelen.” Waarom niet? Wanneer die „zoogenaamde constitutionnellen” meer dan elk ander waarlijk konservatief te werk gaan? wanneer zij meer dan elk ander bedacht zijn op de handhaving en de verwezenlijking der aan allen grondwettig gewaarborgde regten? wanneer zij meer dan anderen zich verzetten tegen elke miskennis of schending der regten, wanneer zij, daarenboven, zonder het algemeen belang uit het oog te verliezen, ook aan de partikuliere, aan de stoffelijke belangen der ingezetenen bevorderlijk trachten te zijn? Waarom wij dan niet denzelfden weg met hen zouden mogen bewandelen, verklaren wij niet te begrijpen. En te minder begrijpen wij dit, daar het gouvernement zelf, nog onlangs, niet gearzeld heeft uit zijne eigene in hunne rigting over te

Advertentien van Zes regels en daar beneden worden tegen f 1.00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelrecht betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

stappen! En dan zouden wij die rigting, in zóó verre zij goedkeuring verdient, niet mogen ondersteunen! Neen, besluit de *Nieuwsbode*. Wordt zij door de Katholieken ondersteund, „is men [dan] zoo geheel onbillijk als men aan die houding eene andere beweegreden toeschrijft, dan van overtuiging, dat de grondbeginselen door hunne medestanders voorgestaan de ware zijn?” Op die vraag antwoorden wij, dat de veronderstelling waar zij van uitgaat, eene grove belediging inhoudt. De Katholieken wat men ook insinueere, zijn afkeerig van eene taktiek, zij verfoeijen haar, als die welke hun hier toegedicht wordt. Zelfstandig en onafhankelijk van elke partij, beoogen zij niets, staan zij niets voor dan wat recht en billijk is en wat het meest aan 't algemeen belang voordeelig kan zijn. Wie naar dat zelfde doel streeft, kan op hunne ondersteuning, — wie alleen partijbelang beoogt, op hunnen tegenstand rekening maken. Is het dan wel hunne schuld, dat zij veeltijds zich genoopt gevoelen aan de zijde der constitutionnellen zich te scharen? En zou dat den ministerieele *Nieuwsbode* kunnen verwonderen, die op den voorgrond stelt, dat hij den triumf wenschte niet van het algemeen belang, maar van die partikularistische rigting, door welke „de bloei van het Protestantisme” als lietsdoel gehuldigd wordt?

Het bovenstaande hadden wij geschreven, toen ons de *Grondwet* van van dag in handen kwam. Wij lezen daar het volgende, waarmede wij in een enkel opzigt ons niet kunnen vereenigen:

„De Roomsche-Katholieken zoowel als de Orthodox-Gereformeerden, hebben menigmaal de hand gereikt naar de constitutionnele partij, en zich daarmede vereenigd, omdat zij in de beginselen van billijkheid, gelijkheid en regtvaardigheid, bij die partij de ondersteuning hadden, welke zij te vergeefs van de reactionnaire en conservatieve partijen verwachtten.

„Het April-Ministerie had nooit op eenige ondersteuning kunnen rekenen van de Roomsche-Katholieken, zoo het niet, in het spoor der constitutionnele rigting getreden, ontrouw ware geworden aan het programma, dat het uitvaardigde.”

Is dit alles wel volkomen juist?

Is het wel volkomen juist, dat de Katholieken de hand gereikt hebben aan de constitutionnellen?

Is het niet onjuister nog, dat zij zich met hen zouden vereenigd hebben?”

Wij zouden nog andere vragen mogen stellen, maar kunnen ons bij deze weinige bepalen. Om haar te motiveeren hebben wij alleen te herinneren, wat wij zoo dikwijls reeds gezegd hebben, dat de Katholieken, steunende inzonderheid op hunne beginselen, zich van genoegzame kracht bewust zijn, om zelfstandig te blijven en zich met niemand te vereenzelvigen. Dat belooft niet dat zij gaarne hunne ondersteuning schenken aan wie daarop aanspraak heeft: hun eigen standpunt te verzaaken en te loopen *à la remorque* van wie ook — dat echter nimmer! *Sapienti sat*.

Zoowel door den gemeenteraad van Wageningen als door verschillende ingezetenen, wordt een eerbiedig verzoek aan den Koning gerigt, dat het Z. M. moge behagen maatregelen te nemen, ten einde te voorkomen, dat het verzwaren van den Grebbedijk, door welks doorbraak in dit voorjaar Veenendaal en omliggende streken zijn overstromd, niet worde uitgesteld, maar nog dit jaar verrigt.

Men verneemt, dat Z. H. de Paus aan den hoogleraar Blume te Leyden eene gouden medaille heeft vereerd, als blijk van zijne tevredenheid voor de door den hoogleraar hem toegezonden monsters van vlas, uit den bast der ranceplant (*Beckmeria utilis*) gewonnen.

Volgens eene opgave in de *Groninger Courant* zou de bevolking van ons vaderland van 1796 tot 1853, dus in 57 jaar tijds, met 57 pCt. vermeerderd zijn.

Men schrijft uit Middelburg:

„De berigten over den te velde staanden oogst, komen

